

# diologii

miesięcznik pedagogiczny

Nr 13(265)  
marzec 2023  
Szczecin  
ISSN 2300-9691

Zielono  
NAM

## „Dialogi”

Miesięcznik Pedagogiczny

e-mail: [portal@palac.szczecin.pl](mailto:portal@palac.szczecin.pl)

### Wydawca:

Pałac Młodzieży –

Pomorskie Centrum Edukacji

### Redagują:

**Ewa Karasińska**

(redaktor naczelna)

**Iwona Sarnicka**

(redaktor techniczny)

### Kolegium redakcyjne:

**Paweł Bartnik**

**Katarzyna Fenczak**

**Róża Czerniawska-Karcz**

**Wiesław Seidler**

Zastrzegamy sobie prawo do skracania, opracowań, redagowania i adiustacji tekstów oraz zmiany ich tytułów. Za treść ogłoszeń odpowiedzialności nie ponosimy.

### Adres redakcji:

**Pałac Młodzieży –**

**Pomorskie Centrum Edukacji**

**al. Piastów 7**

**70-327 Szczecin**

**tel. 91 422 52 61 wew. 39**

**Strona internetowa:**

<https://pe.szczecin.pl/>

[chapter\\_201347.asp](https://pe.szczecin.pl/chapter_201347.asp)

## Spis treści

### **FOTORELACJA Z sadzenia drzew i krzewów przy Pałacu Młodzieży**

3 i 43

### **Ogrodnicy: porady fachowców** 4

PROJEKTOAZA \_\_\_\_\_ 4

W ogrodzie wiosną \_\_\_\_\_ 5

Prace w ogrodzie warzywnym  
- czas start \_\_\_\_\_ 6

### **Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st.** 9

Zielono i muzycznie - nasze projekty ekologiczne \_\_\_\_\_ 9

### **Zespół Szkół Specjalnych Nr 1** 12

ODSŁONA PIERWSZA \_\_\_\_\_ 12

ODSŁONA DRUGA \_\_\_\_\_ 14

### **SP Nr 39 im. A. Fiedlera** 19

Jak pachnie w ogródku  
ziołowym! \_\_\_\_\_ 19

### **SP Nr 7** 23

Mali ogrodnicy czekają  
na tawułę \_\_\_\_\_ 23

### **SP Nr 63 z Oddziałami Integracyjnymi** 26

„Zielony zakątek ” –  
co w trawie piszczy? \_\_\_\_\_ 26

### **PP Nr 46** 28

„Pszczółki” dbają o pszczołki \_\_\_\_\_ 28

### **PP Nr 9** 30

Cebulkowa rewolucja \_\_\_\_\_ 30

### **PP Nr 77** 31

Zielono nam! \_\_\_\_\_ 31

### **W Pałacu Młodzieży Kolorowa Rewolucja** 34

### **Wiosnę W PAŁACU *literacko* czas zacząć... w rytmie Haiku...** 37



# FOTORELACJA z sadzenia drzew i krzewów przy Pałacu Młodzieży w Szczecinie

fot. Iwona Sarnicka



# Ogrodnicy: porady fachowców

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego

## PROJEKTOAZA

W Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Szczecinie pasje, hobby, wiedza i wolontariat przeplatają się w codziennym życiu uczniów szkoły. Nie inaczej było kiedy Stowarzyszenie POLITES wraz z Korpusem Solidarności, zaproponowało włączenie się naszej szkoły do pomocy w zaaranżowaniu wewnętrznego patio, znajdujące się na terenie oddziału Psychiatrii Dziecięcej i Młodzieżowej Szpitala w Zdrojach.

Przyszli technicy architektury krajobrazu prace projektowe rozpoczęli od zinventaryzowania terenu, rozmowy z personelem szpitala nt. potrzeb młodych pacjentów korzystających na co dzień z tego miejsca.

Patio jest przestrzenią zamkniętą z każdej strony obiektami przyszpitalnymi, silnie nasłonecznioną, pozbawioną roślin. Miejsce nie zachęcało do zbyt długiego pobytu. Zinventaryzowany wcześniej teren, został poddany przez młodzież analizie przestrzennej, możliwościom i ograniczeniom wynikającym ze specyfiki miejsca. Swoje przemyślenia oraz kreatywność, wolontariusze przenieśli na papier, wykorzystując dotychczasową wiedzę, ale wciąż zdobywając nowe umiejętności pod czujnym okiem nauczyciela. W ramach inicjatywy zaproponowane rozwiązania zagospodarowania terenu, miały służyć pacjentom w szybszym zdrowieniu – dać chwilę wytchnienia i ucieczki od problemów zdrowotnych. Szkolne koło Wolontariatu zaplanowało zaopatrzenie patio w nowe kompozycje zieleni oraz drzewa, które dadzą cień w bardzo słoneczne i upalne dni. Ponadto w przyszłości projekt uzupełni mała architektura ogrodowa oraz nasadzenia w donicach.

Po akceptacji zaproponowanych rozwiązań technicy architektury krajobrazu i ogrodnicy z zespołem nauczycieli koordynujących realizację projektu rozpoczęli prace, które podzielono na dwa etapy: pierwszy – zieleń, drugi – wyposażenie w elementy małej architektury. Posadzono kilka drzew tj. Głóg dwuszyjkowy Paul'sScarlet, który pięknie kwitnie w maju, ponadto

karłowe kosodrzewiny, trawy ozdobne, pnącza tj. milin amerykański. Na terenie patio wykonano również dwie rabaty z roślinami miododajnymi, które dedykowane są zapylaczom. W przyszłości pomiędzy bylinami znajdą się hotele dla owadów, wykonane przez młodzież. Posadzono także jodłę koreańską, która co roku będzie przystrajana jako świąteczna choinka. Dla części pacjentów widok na patio to czasami jedyne miejsce, które oglądają przezwiele tygodni rekonwalescencji szpitalnej. Tym większa satysfakcja z wykonanej pracy, która może sprawić radość i przyjemność z korzystania, a uczniom dać poczucie sprawczości i satysfakcji z dobrze wykonanego zadania.

Cała inicjatywa nie udałaby się gdyby nie wsparcie sponsorów: Grupy TO Mora z firmy Benex, która podarowała rośliny cebulowe do nasadzeń m.in. tulipany, hiacynty, narcyzy.

Autor:

**Joanna Sylwestrzak**

koordynator projektu

nauczyciel przedmiotów zawodowych

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Szczecinie

ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin

## W ogrodzie wiosną

Praca w ogrodzie wiosną to **wielkie sprzątnie**, czyszczenie otoczenia z ewentualnych resztek po zeszłorocznym sezonie. Delikatnie grabiąc, usuwamy wszelkie zanieczyszczenia, stare liście, patyki i suchą trawę. **Wertykulacja trawnika** to pobudzenie darni do wzrostu. Zastosowanie nawożenia będzie konieczne w przypadku zauważalnych niekorzystnych zmian na trawniku, ale też dla zregenerowania po zimie.

Marzec to doskonały miesiąc do przeprowadzenia **sadzenia oraz przycinania drzew i krzewów**. Usuwamy stare, chore i uschnięte oraz uszkodzone gałęzie. Zwracamy uwagę na te krzywo rosnące, krzyżujące się i zbyt gęsto występujące obok siebie. Zabieg ten ma na celu pobudzić roślinę do wytwarzania nowych pędów. Zwracamy szczególną uwagę na krzewy, które lada moment będą kwitły. Dopiero po zakończonym kwitnieniu wykonujemy

zabieg cięcia. Rozpoczynamy cięcie żywopłotów posadzonych w latach poprzednich. Po wykonaniu zabiegu drzewa i krzewy zasilamy nawozem, a pod roślinami iglastymi rozrzucamy korę, co ograniczy rozwój chwastów. Zabieg, który możemy wykonać w marcu przy sprzyjającej pogodzie to stopniowe **oczyszczanie rabat**. Usuwamy przekwitłe kwiatostany, a byliny czyścimy z zaschniętych liści. Można też przygotować miejsce pod nowe rośliny: pozbywamy się chwastów, nawozimy i przekopujemy grządki, a następnie wyrównujemy podłoże.

Kwiecień to miesiąc, w którym rośliny ruszają z pełną wegetacją. Odstaniamy drzewka i krzewy wrażliwe na spadki temperatury oraz zabieramy się do **sadzenia krzewów kwitnących** np. róż. W połowie miesiąca możemy śmiało ruszać z sadzeniem roślin jednorocznych uprawianych z rozsady na naszych grządkach i rabatach pamiętając o przykrywaniu ich na noc. W kwietniu można zakładać **trawnik** z siewu. Pamiętajmy o tym, aby obficie go podlać po wysianiu nasion. W miejscach, gdzie brakuje trawy należy dosiać regenerującą mieszankę traw. Najważniejszy zabieg wykonywany w kwietniu to ściółkowanie roślin korą, aby zapobiegać stratom wilgoci i ograniczyć rozwój chwastów, a także zasilanie roślin nawozami organicznymi tj. kompost, obornik lub mineralnymi.

Autor:

**Joanna Woźniak**

nauczyciel przedmiotów zawodowych  
Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego  
w Szczecinie  
ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin

## **Prace w ogrodzie warzywnym – czas start**

Nastąpiła wiosna, a wraz z nią czas wzmożonej pracy w ogrodzie. Można planować, rozpoczynać i zakładać warzywne grządki. Gdy pod koniec marca ziemia jest już rozmarznięta, a temperatura w nocy dodatnia możemy wysiewać wprost do gruntu, skrzynek balkonowych lub cieplarniach, nasiona warzyw o niskich wymaganiach termicznych. Najkorzystniej wybrać nasłonecznione i osłonięte od wiatru stanowisko, gdzie stworzymy nasz przyszły warzywnik. Może być on w formie tradycyjnej lub w podwyższonych skrzyniach, a jeśli dysponujemy większą ilością miejsca można pokusić się

o zbudowanie szklarni lub tunelu foliowego. Niektóre warzywa znoszą przygruntowe przymrozki i mają zdolność kiełkowania przy niskich temperaturach. Posiane nasiona lub młode siewki można zabezpieczyć agrowłókniną. Większość roślin warzywnych preferuje gleby próchnicze i żyzne. Podłoże powinno być odpowiednio spulchnione, tak aby rośliny mogły swobodnie się korzenić i pobierać składniki odżywcze oraz wodę. Warzywa potrzebują składników pokarmowych przez cały okres wegetacji, a ich niedobór będzie miał negatywny wpływ na zbierany plon. W tym celu powinniśmy stosować nawozy naturalne takie jak: obornik lub kompost.

Jeśli chcemy, aby nasze warzywa były ekologiczne nie stosujemy sztucznych nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin.

Zaplanujmy współzrędną uprawę roślin zgodnie z allelopatią dodatnią. Oznacza to korzystny, wzajemny wpływ roślin na siebie. To zjawisko warto wykorzystać w ogrodzie warzywnym ze względu na ochronę przed występowaniem chorób i szkodników atakujących nasze warzywa, co ogranicza wykorzystanie stosowania środków chemicznych. W efekcie uzyskamy lepsze plony. Ważną kwestią w uprawie warzyw jest odpowiednie pH gleby, które ma wpływ na pobieranie składników pokarmowych, a więc na prawidłowy rozwój rośliny. Większość warzyw rośnie na glebach o odczynie obojętnym: pH 6,5 do 7,2. Odczyn gleby możemy zmierzyć zakupionym w sklepie ogrodniczym miernikiem elektronicznym tzw. pehametrem. Obniżyć pH gleby można stosując obornik lub gnojowicę, a podwyższyć pH dodając wapno lub dolomit.

Nasiona warzyw które możemy wysiewać już pod koniec marca do gruntu to: groch, bób, marchew, pietruszka, szpinak, rzodkiewka, sałata, koper, jarząż. Wsadzać do gruntu można: czosnek wiosenny, cebulę dymkę.

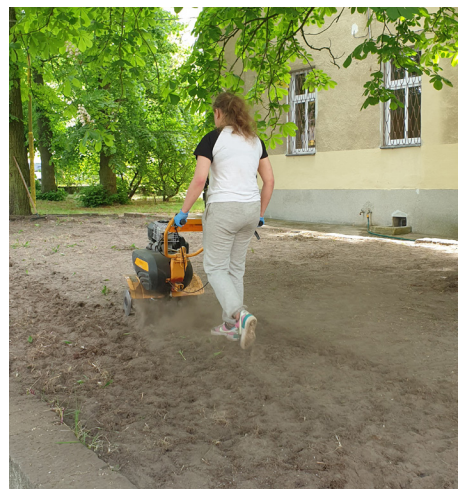
Autor:

**Gracjan Falkowski**

nauczyciel przedmiotów zawodowych

Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Szczecinie

ul. Batalionów Chłopskich 115, 70-760 Szczecin



# Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st.

## Zielono i muzycznie – nasze projekty ekologiczne

Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st. w Szczecinie otoczona jest zielonymi zakątkami, skwerami, ogródkami ... Nasze zielone miejsca to żywe pracownie, w których uczniowie mogą prowadzić ciekawe badania, eksperymenty i obserwacje; gdzie mają zapewniony kontakt z żywą przyrodą, jakiego nie zastąpi nawet najlepiej wyposażona pracownia szkolna. Projekt „Zielono i muzycznie – szkolne projekty ekologiczne”, rozpoczął się cztery lata temu. Podzielony jest na pięć części: PTASI RAJ, OGRÓD MUZYCZNY, KWIETNA ŁĄKA, ZIELEŃ I MY, EKODZIAŁANIA I EKOROZWIĄZANIA.

Głównymi założeniami tego projektu są: przekształcanie terenów wokół szkoły w obszary zieleni bezpiecznej i przyjaznej dla uczniów z zachowaniem funkcji zwiększania odporności na zmiany klimatu, lokalnego zagospodarowania wód opadowych, praktyczne aspekty ochrony, gospodarki i utrzymania terenów zieleni, zachowania bioróżnorodności i ochrony przed hałasem, zintensyfikowanie powierzchni zadrzewionej i zakrzewionej, zwiększenie powierzchni przyjaznej ptakom, zaangażowanie społeczności szkoły w tworzenie nowej „zielonej” przestrzeni szkolnej.

Działania ekologiczne realizowane są przez całą społeczność szkolną (uczniowie, nauczyciele, rodzice, dyrekcja oraz pracownicy administracyjni), koordynatorem działań jest Pan Robert Kościów – nauczyciel biologii i przyrody.

### NASZE PROJEKTY:

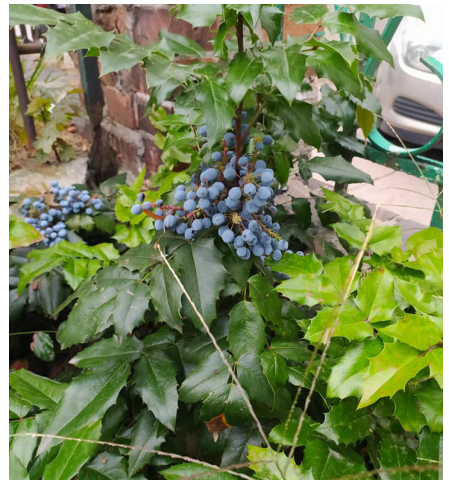
1. **PTASI RAJ** – zwiększenie powierzchni przyjaznej ptakom, roślinność.
2. **OGRÓD MUZYCZNY** – tematyczne ogrody: leśny ogród, świat kwiatów, lawendowy zakątek, szczecińskie magnolie.
3. **KWIETNA ŁĄKA** – praktyczne aspekty ochrony, gospodarki i utrzymanie terenów zielonych. Kwietna łąka – miejsce dla zapylaczy. Hotele dla owadów. Poidelka. Budki dla ptaków, nietoperzy.

4. **ZIELEŃ I MY** – przekształcenie terenów wokół szkoły w obszary zieleni bezpiecznej i przyjaznej dla uczniów. Teren rekreacji: donice z trawami (zielona ściana) donice z berberysami. Plac zabaw: wiklinowe/wierzbowe elementy ekoinfrastruktury (wiklinowe tipi, altany).

5. **EKODZIAŁANIA I EKOROZWIĄZANIA** – zagospodarowanie wód opadowych – oczko wodne i zbiornik retencyjny na wody opadowe. Gospodarowanie zielonymi odpadami z terenu szkoły, zainicjowanie procesów glebotwórczych – kompostownik.

Tekst i zdjęcia:  
**Robert Kościów**  
OSM I st.







# Zespół Szkół Specjalnych Nr 1

## „Ogród w trzech odsłonach”

### ODSŁONA PIERWSZA

Budynek Zespołu Szkół Specjalnych Nr 1 w Szczecinie przy ul. Polickiej 3 otoczony jest dużym terenem zielonym. Znajdują się na nim między innymi: rabaty kwiatowe, zaułek z trawami, zakątek z hortensjami, teren obsadzony różnymi gatunkami róż, zwany „rózanką”, ogród warzywny, sad. Czynny udział w tworzeniu ogrodu mają uczniowie: starsi w ramach zajęć przysposobienia do pracy, młodsi podczas organizowanych cyklicznie akcji szkolnych. Nasza szkoła kształci dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną – każdy uczeń uczestniczy w zajęciach ogrodniczych na miarę swoich możliwości i zainteresowań. Na rabatach kwiatowych rosną rośliny wieloletnie oraz jednoroczne. Podopieczni pod kierunkiem nauczyciela biorą udział w planowaniu nasadzeń. Wspólnie z opiekunem wybierają nasiona kwiatów jednorocznych i warzyw, sieją je do skrzynek, przesadzają i pielęgnują rozsady. Gdy minie ryzyko wiosennych przymrozków, z pomocą nauczyciela, przesadzają młode rośliny do gruntu lub donic, na wcześniej odpowiednio przygotowane miejsca.

Uczniowie z dużym zaangażowaniem wykonują prace w ogrodzie warzywnym. Uczą się wysiewać nasiona do gruntu (rzodkiewka, buraki, marchew), sadzić: cebule na szczypior, ziemniaki czy topinambur. Uprawiają również warzywa z własnoręcznie przygotowanych rozsad (pomidory, papryki, dynie, cukinie, pory, selery). Część ogrodu warzywnego przeznaczona jest

na uprawę ziół, znajdziemy w nim między innymi lebiodkę pospolitą – zwaną potocznie oregano, szalwią, miętę, melisę. Wyhodowane warzywa i zioła oraz zebrane w sadzie owoce są wykorzystywane podczas zajęć kulinarnych prowadzonych w szkole. Nadwyżkę przekazujemy do szkolnej stołówki. Przez cały sezon ogrodnicy uczniowie wspólnie z nauczycielem wykonują prace pielęgnacyjne w ogrodzie warzywnym i kwiatowym: spulchniają ziemię, usuwają chwasty, które wynoszą do kompostownika, podlewają konewką i wężem ogrodowym, przygotowują i stosują naturalne nawozy, usuwają przekwitłe kwiaty, przycinają rośliny według potrzeb.

Poprzez zajęcia praktyczne dążymy do zaszczepienia u młodzieży umiejętności czerpania przyjemności z pracy w ogrodzie. Własnoręcznie zebrane owoce i wyhodowane warzywa lub zioła lepiej smakują niż te, kupione



w sklepie. Uczniowie poszerzają swoją wiedzę na temat korzyści płynących z ich spożywania oraz utrwalają nawyki zdrowego odżywiania.

Zajęcia w ogrodzie poprawiają nastrój, wzmacniają odporność, obniżają poziom stresu, poprawiają sprawność fizyczną. Dają uczniom możliwość obserwowania efektów swojej pracy. Wpływają na podniesienie samooceny i decyzyjności. Obcowanie z przyrodą sprzyja rozbudzaniu wrażliwości na piękno i bogactwo otaczającego nas świata, rozwija umiejętność systematycznego dbania o zwierzęta i rośliny, sprzyja poszerzaniu wiadomości dotyczące ochrony środowiska naturalnego.

Z przyszkolnego ogrodu korzystają wszystkie klasy naszej szkoły. Podczas spacerów uaktywniają się wszystkie zmysły: różnobarwne kwiaty zachwycają kolorem, zapachem, fakturą liści. Słychać brzęczenie owadów, które

przylatują zwabione rosnącymi miododajnymi roślinami i pozostają, znajdując schronienie w przygotowanych przez uczniów specjalnych domkach. Relaksująco działa również śpiew ptaków, które przez cały rok bytują w koronach okolicznych drzew. Na terenie przyszkolnego ogrodu odbywają się lekcje oraz imprezy szkolne, w specjalnie do tego przygotowanej altanie. Nasz przyszkolny ogród zachwyca swoim pięknem nie tylko uczniów, ich rodziców oraz pracowników. Wielokrotnie byliśmy finalistami w konkursie „Cały Szczecin w kwiatach”, zajmując w nim czołowe miejsca.

**Iwona Muszyńska**

## **ODSŁONA DRUGA**

Na edukacyjnej mapie miasta Szczecina przy ul. Polickiej 3 znajduje się Zespół Szkół Specjalnych nr 1 z oddziałami Szkoły Podstawowej i Ponadpodstawowej Przysposabiającej do Pracy. Budynek szkoły położony w samym sercu ogrodu, otoczony jest enklawą zieleni. Cały kompleks terenu zieleni nosi nazwę „Ogrodu zmysłów”. Zaprojektowany jest tak, aby oddziaływał na różne sfery funkcjonowania każdego ucznia naszej szkoły. Zapraszamy na spacer, w czasie którego zobaczymy urok i magię ogrodu. Przy budynku szkoły, wzdłuż alejki wiodącej od wejścia jest okazałe rosarium z licznymi odmianami krzewów róż, które kwitnąc cieszą i nasycają barwą i zapachem zmysły wzroku, węchu. Miejsca tematyczne z ozdobnymi trawami, z hortensjami, wypełnione strzyżonymi w finezyjne kształty iglakami, rododendronami i azaliami tworzą obraz różnorodnych gatunków roślin, kwiatów i krzewów dając poczucie ukojenia, wyciszenia i radości. Idąc dalej ścieżką jesteśmy wśród zadaszonych klas plenerowych z ławkami i siedziskami. Jest to miejsce, w którym uczniowie aktywnie spędzają czas ucząc się i bawiąc w atmosferze spokoju i harmonii z otaczającą zielenią. Nasze kroki zmierzają do ogrodu uprawnego. Ta część terenu zielonego niesie za sobą zmysłowe poznawanie świata roślin uprawnych w całorocznym cyklu zmian w odniesieniu do pór roku. Przyszkolny ogródek warzywny sąsiaduje z obszernym sadem, w którym królują drzewka owocowe. Po trudzie i pracy w części uprawnej można odpocząć, zrelaksować się w strefie do zajęć



ruchowych w plenerze, gdzie uczniowie usprawniają koordynację ruchową, wzrokową poprawiają motorykę rąk. Podróż po ogrodzie zmysłów otworzyła nam oczy na kolory, czujemy zapach kwiatów i słyszymy szum traw i drzew poruszających się w rytm wiejącego wiatru. W podróży po naszym ogrodzie towarzyszą nam nasi uczniowie, aktywnie spędzający czas w czasie lekcji i przerw. Ogród jest miejscem poznawania świata bezpośrednio obcując z przyrodą. Jest miejscem, w którym uczeń może dotknąć, powąchać, usłyszeć, zobaczyć to co jest niewidzialne, nieuchwytnie na ilustracji, zdjęciu, obrazie multimedialnym. Tutaj może w zgodzie z naturą zaobserwować prawa przyrody, uzyskać odpowiedź na pytania: jak rosną kwiaty jak dbać o nie? w jaki sposób można wykorzystać uprawiane i zebrane owoce i warzywa? W przyszkolnym ogrodzie uczniowie są nie tylko uczniami ale i twórcami ogrodu. Poprzez systematyczne czynności jak sadzenie, plewienie, pielęgnacja, grabienie i sprzątanie nabywają umiejętności niezbędne do aranżacji i utrzymania oraz dbania o wizerunek szkolnego ogrodu. Wszystkie czynności ogrodnicze przeprowadzane są przez klasy Szkoły Przesposabiającej do Pracy pod kierunkiem nauczyciela Pani Iwony. Klasy Szkoły Podstawowej z oddziałów wczesnoszkolnych oraz etapu IV-VIII wprowadzane są w tajniki ogrodnictwa poprzez klasowe lekcje i szkolne akcje



i uroczystości: Akcja sprzątnięcia świata, Akcja sadzenia krokusów, tulipanów, żonkili. Zapoznają się z zasadami, czynnościami oraz narzędziami ogrodniczymi. Wszystkie klasy chętnie i czynnie uczestniczą w lekcjach w plenerze, podczas których wielozmysłowo poznają otaczający świat: „Sensoryczny spacer”, „Sensoryczna matematyka”, „Sensoryczne ozdoby”. Nasz ogród jest często przestrzenią otwartą dla gości z innych placówek edukacyjnych w czasie uroczystości takiej jak „Festyn rodzinny”. Na przestrzeni kolejnych lat dostrzeżono piękno tego miejsca; kolejny rok z rzędu zdobyliśmy nagrodę w konkursie miejskim „Cały Szczecin w kwiatkach” prowadzonym przez gazetę „Kurier Szczeciński”. Uczniowie poprzez obecność w ogrodzie nie tylko są odbiorcami wrażeń zmysłowych, ale również uczą się odpowiedzialności za miejsce, które nas otacza. Są świadomi, że ogród to nie tylko teren odpoczynku, nauki ale również pracy, dzięki której jest otaczają nas piękno, zapach i dźwięk.

**Irmina Bednarz**

## **ODSŁONA TRZECIA**

Nasza szkoła znajduje się na obrzeżach Szczecina... w miejscu, które zaskakuje po dotarciu do celu i wzbudza zainteresowanie połączone z zachwytem najczęściej wśród tych, którzy odwiedzają nasze tereny po raz pierwszy. Sam budynek to typowy standard szkolny, ale to co go okala wychodzi daleko poza normy i ramy ... Wspomniana przestrzeń określana jest przez wielu jako pas zieleni, teren zielony, rekreacyjny, a ja całkiem niedawno spojrzałam na tę przestrzeń zupełnie inaczej. Zatopiłam się we wspomnieniu jakie niosą poszczególne miejsca zielone wraz z ogródkiem warzywnym, sadem, miejscami wypełnionymi kwiatami i kwitnącymi kaskadami krzewów. Ogrodniczka ze mnie marna, ale doceniam ogrom wieloletniej pracy włożonej w piękno tego miejsca przez kolejne pokolenia nauczycieli i uczniów. Dzisiaj, zachwyca ilość i różnorodność nasadzeń roślin, których większości nazw nie znam, ale... wiem bo widzę, że są tam krzewy i drzewa, które czarują całą paletą, chyba wszystkich odmian koloru zielonego. Od wczesnej wiosny zaczyna się już przedstawienie z kwiatami w roli głównej; najpierw dość nagle pojawiają się przebiśniegi, za nimi ruszają krokusy, które nie wiedzieć, kiedy „rekwirują” olbrzymie place na pokaz kolorów żółtych, białych, liliowych i fioletowych. Potem wszystko dzieje się błyskawicznie... następuje szaleństwo odmian, zapachów, barw! Jest to teatr całoroczny; kwiaty i krzewy rozkwitają jedno po drugim eksponując kolory w wyrafinowany sposób, od drobnych kwiatków stokrotek i fiołków, poprzez kielichy tulipanów, róż, dywany lawendy, aksamitek, szalwii, kępy narcyzy, żonkili, kolorowych traw o różnej wysokości, po ciężkie kule hortensji i wiele

innych. Miejsca te kuszą sobą i przyciągają! To oaza ciszy, spokoju i skarbnica wiedzy! „Nasz ogród” ze wszystkim, co można ująć w tym określeniu, to wspaniałe miejsce na zajęcia dydaktyczne; kontakt z nim daje wiele sposobności obserwowania świata zewnętrznego, rozwijania postaw proekologicznych i przyrodniczych. Przy każdej okazji nauczyciele wychodzą z uczniami w naszą zieloną przestrzeń; obserwują zmiany następujące w kolejnych tygodniach potem miesiącach; to tam dzieci szukają dżdżownicy, mrówki i pająka, wystawiają ręce do kolorowego motyla, liczą kropki na biedronce, głaskają odwiedzającego ich kota, zostawiają marchewkę przy norze zająca, usypują kopiec liści dla jeża. Poznali wiele gatunków ptaków, dla których postawiono pojemniki z wodą a starsi koledzy zamontowali karmniki własnego autorstwa, gdyż zimą sypano tam ziarna. Tutaj odbywa się koniec lata przy grillu, dyskoteka pod chmurką, leżenie na hamakach, sesje zdjęciowe uczniów; tutaj większość naszych podopiecznych ma możliwość po raz pierwszy doświadczyć pracy w ogrodzie, mieć swój udział w ekologicznej uprawie roślin, warzyw i owoców! Sad raczy nas odmianami jabłek, soczystymi gruszkami, jędrnymi śliwkami, orzechami. Na części działkowej przyroda eksponuje żywoczerwone maliny, dynie i kabaczki w barwach od bladożółtej w pomarańczowo-czerwonej aż do brązowych i ciemnozielonych okazów. Z ziemi przebijają się kolory całkiem sporych warzyw a wszystko wyeksponowane przez matkę naturę na płaszczyźnie kontrastowej zieleni, aż razi w oczy! „Występy mają swój finisz jesienią, kiedy to na zakończenie sezonu do całego przedstawienia dołączają drzewa ze swoimi kolorami liści; wtedy świat w pełnej okazałości, jak paw rozpoczynający swój barwny ogon, pozwala na zrobienie w pamięci ostatniego zdjęcia ...do następnego przedstawienia, do wiosny! Zarówno mali jak i dumni wiedzą, że nie łamie się gałęzi a kwiatom najlepiej rośnie się w ziemi; biorą udział w akcjach sadzenia kwiatów, sprzątania świata mając świadomość, że należy dbać o środowisko. W ostatnim roku, w pasach zielonych pojawiły się z odpadów kolorowe dekoracje z opon, które są dodatkowym elementem wabiącym najmłodszych uczniów. Wielokrotnie, obserwuję grupy uczniów krążących wokół szkoły po naszym terenie zielonym ...ot, tak dla relaksu, wyciszenia, zabawy ...żeby w ciepłe dni pouczyć się z nauczycielem w cieniu krzewu lub drzewa... po deszczu poobserwować spadające krople, zimą pochodzić po skrzypiącym śniegu a tak na co dzień... aby uchwycić to miejsce mocno, wszystkimi zmysłami!

**Elżbieta Makris**



# SP Nr 39 im. A. Fiedlera

## Jak pachnie w ogródku ziołowym!

Projekt założenia ogródka kwiatowo-ziołowego powstał się w 2019r. Był inicjatywą ówczesnej Pani Dyrektor Iwony Kroplewskiej, której ideą było wykorzystanie położenia szkoły, na skraju Puszczy Goleniowskiej, do propagowania wiedzy o otaczającym nas środowisku i jego ochronie. Do zajęć w ogródku kwiatowo-ziołowym zaangażowało się 11 z 17 uczniów kl. 5a, której byłam wychowawcą. Nasze działania były dokumentowane na stronie internetowej szkoły w zakładce: Ogródek ziołowy oraz na Facebooku: tymczasem w SP 39 Szczecin.

Pracę rozpoczęliśmy od posadzenia ziół wieloletnich w skrzynkach. Obecnie mamy: rozmaryn, trzy gatunki mięty, oregano, melisę, piołun, szalwię i lubczyk ogrodowy oraz wiosną siejemy nasturcję. W pierwszym roku również nauczyliśmy się rozpoznawać drzewa rosnące na terenie szkoły: sosnę, świerka, morwę białą, sumaka octowca i kasztana jadalnego.

Dalej obok skrzynek z ziołami przygotowaliśmy 2 okrągłe rabaty na kwiaty. Każdej jesieni sadzimy tutaj tulipany i narcyze, a w czerwcu wybieramy i suszymy ich cebule. Następnie w tym miejscu wysadzamy sadzonki astrów, które pięknie kwitną, kiedy we wrześniu wracamy, po wakacjach, do szkoły. Dodatkowo przygotowaliśmy rabatę na żywopłot z forsycji. Była to ciężka praca, ponieważ wspólnie musieliśmy usunąć i wywieźć na kompost trawę oraz oczyścić glebę z korzeni. Dla ochrony żywopłotu, Pan konserwator wykonał kolorowy płotek. Do chwili obecnej jest to dla nas największe wyzwanie. Od dwóch lat staramy się ukorzenieć pędy forsycji, jednak wygląda na to, że jest to krzew kapryśny i nie chce tutaj rosnąć. Obecnie jesteśmy na etapie ukorzenia pędów forsycji na naszych działkach, żeby je następnie przesadzić do ogródka. Zamiast forsycji, w tym miejscu sadziliśmy rośliny jednoroczne np. turki, a ostatnio słoneczniki.

W kolejnym roku dosadziliśmy krzewy owocowe: czarną porzeczkę, malinę, jagodę kamczacką i dereń. Tak więc w naszym ogródku, obok ziół mamy kwiaty i krzewy owocowe.

Przez wszystkie te lata zajęcia jesienią i wiosną odbywały się w ogródku, natomiast zimą w sali lekcyjnej, lub w czasie nauczania zdalnego, za pomocą platformy edukacyjnej. W okresie zimowym pogłębialiśmy naszą wiedzę o uprawie, znaczeniu i wykorzystaniu ziół oraz ochronie środowiska naturalnego. Oto niektóre tematy zajęć: rumianek, maść majerankowa, rukiew

wodna-cud na talerzu, żeberka z kminkiem. Rozmawialiśmy, oglądaliśmy filmy i wykonywaliśmy projekty na temat np. pokrzywy, bazylii, czosnku, cebuli czy pigwy.

W ramach zajęć ogródka 8.11.2021 r. zaprosiliśmy do szkoły leśniczego Leśnictwa Załom p. Huberta Solę. Pan Sola przybył do nas w mundurze galowym i opowiedział nam o pracy leśnika, gatunkach drzew, zwierząt żyjących w okolicy oraz konieczności ochrony środowiska.

Odwiedziliśmy również Ośrodek Edukacji Przyrodniczo-Leśnej przy Nadleśnictwie Kliniska. 23.03.2022 r. pojechaliśmy pociągiem do Klinisk i wróciliśmy pieszo. Był to długi spacer ponieważ przeszliśmy w sumie 11 km. Na miejscu szukaliśmy pierwszych znaków wiosny w Puszczy Goleniowskiej oraz uczestniczyliśmy w warsztatach na temat bociana białego i czarnego. Nasz pobyt zakończył się pieczeniem kiełbasek na ognisku.

Uczestnicy zajęć ogródka wzięli udział w konkursie plastycznym „Skrzydłaci mieszkańcy lasu”, zorganizowanym przez ośrodek. Temat konkursu dotyczył skrzydlatych mieszkańców Puszczy Goleniowskiej i był związany z tematyką zajęć Ogródka kwiatowo-ziołowego. Na zajęciach dokładnie zapoznaliśmy się z roślinnością, zwierzętami i ptakami zamieszkującymi Puszcze Goleniowską. Do konkursu przystąpiła trójka uczniów, która wykonała prace plastyczne. Eliza Zawisza i Sylwester Szreder przedstawili zimorodka, natomiast Natalia Stefankiewicz narysowała dzięcioła.

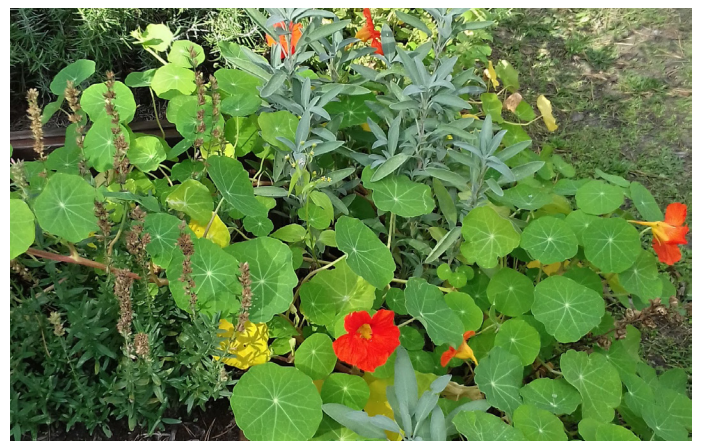
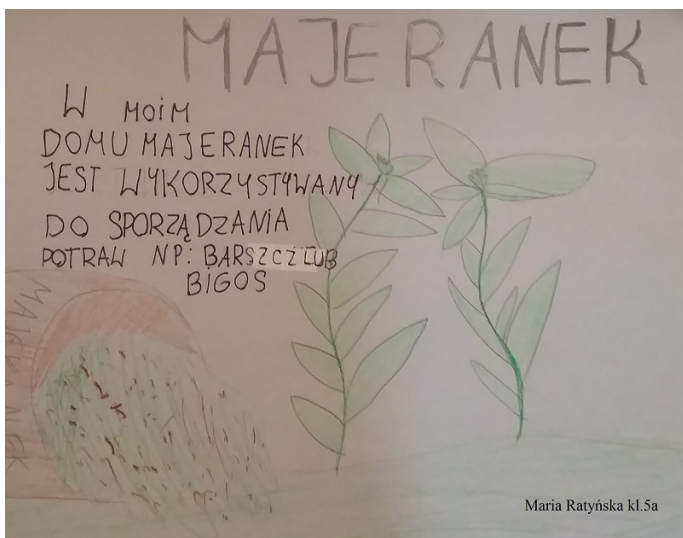
W realizacji tego przedsięwzięcia przez cały czas wspierali nas rodzice naszych uczniów, za co jesteśmy wdzięczni i dziękujemy. W pierwszym roku zakupili ziemię, cebule kwiatowe i nasiona do ogródka. Pan Oleh Bereziuk wykonał piękną tablicę z napisem „Ogródek Kwiatowo-Ziołowy” oraz tabliczki z nazwami ziół. Pan Paweł Tuchaj zalaminował tabliczki chroniąc je przed zniszczeniem. Pan Michał Stefankiewicz wykonał uchwyty potrzebne do ich zamontowania.

Obecnie dbamy o ogródek i wykonujemy sezonowo prace porządkowo-pielęgnacyjne. Mamy też nadzieję, że uda nam się posadzić forsycję, jeszcze przed opuszczeniem przez naszych uczniów – obecnie kl. 7a – murów naszej szkoły.

W ramach działalności Ogródka kwiatowo-ziołowego myślę, że uczniowie poszerzyli swoją wiedzę o otaczającym nas środowisku, jego ochronie i stali się bardziej świadomymi jej użytkownikami.

**Elżbieta Szczęsna**





# SP Nr 7

## Mali ogrodnicy czekają na tawułę

Od pewnego czasu ogródek na terenie Szkoły Podstawowej Nr 7 im. Heleny Raszki znajduje się pod opieką świetlicy szkolnej. Naszą przygodę z ogrodnictwem rozpoczęliśmy ponad 4 lata temu i muszę przyznać, że bardzo nas to zajęcie pochłonęło. Cieszy nas fakt, że jest spora grupa dzieci chętnych do sprawdzenia się w roli ogrodników. Dodatkowo dzięki pracy w naszym ogródku, „świetliczaki” poznają różne gatunki roślin i dowiadują się jak w praktyce wygląda ich uprawa. Oprócz tego w dość nietypowy, ale ciekawy sposób spędzają czas pobytu w świetlicy szkolnej. Najwięcej satysfakcji przynoszą jednak efekty wspólnej pracy, które podziwiać może cała społeczność szkolna.

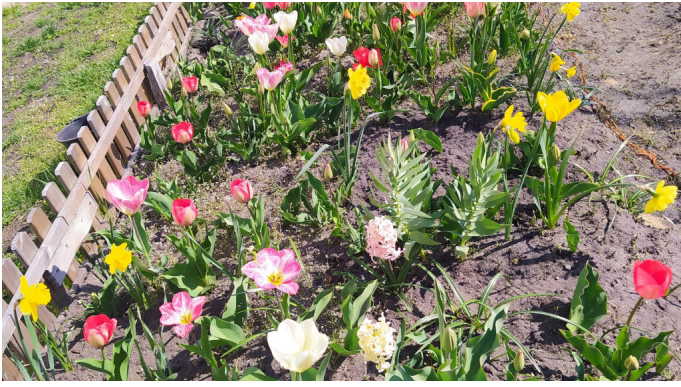
Jak tylko robi się cieplej i aura pozwala na rozpoczęcie prac ogrodowych, ruszamy do naszego ogródka świetlicowego. Na wydzielonym, otoczonym niskim, drewnianym płotkiem kawałku ziemi znajdującym się na tyłach budynku naszej szkoły, sadzimy przeróżne rośliny. Pozyskujemy je z różnych źródeł, np.: organizujemy w świetlicy zbiórkę cebul i nasion kwiatowych, kupujemy sami albo dostajemy od zaprzyjaźnionych działkowców.

Na początku naszej „ogrodniczej” drogi postanowiliśmy wysiać podstawowe warzywa: marchew, buraki, koper, pietruszkę i sałatę w różnych odmianach. W kolejnym roku pokusiliśmy się o: seler, por, dynię, kabaczki oraz kilka odmian ziół. Oprócz tego mamy wydzieloną część z łąką kwietną, która przez całe lato wabi pszczoły i inne owady.

Od mniej więcej dwóch lat stawiamy jednak na rośliny ozdobne. Naszą chlubą są tulipany, narcyzy i hiacynty, które jako pierwsze zachwycają przechodniów feerią barw.

W późniejszym okresie kwitną lilie, jeżówki, aksamitki, floksy, kocanki czy astry. Ponieważ w zeszłym roku posadziliśmy kilka nowych krzewów (m.in. migdałka i tawułę), nie możemy się doczekać jak będą się prezentować w naszym ogródku.

**Dagmara Wierzchowska**  
wychowawca świetlicy





# SP Nr 63 z Oddziałami Integracyjnymi

## „Zielony zakątek ” – co w trawie piszczy?

Nasza szkoła położona jest w zabytkowej dzielnicy Szczecina – Starym Mieście, tuż przy Zamku Książąt Pomorskich. Jest tu wiele zielonych skwerów i rabat, które są zielonymi płucami tej okolicy. Wokół naszej placówki również rozciągają się pasma zieleni z drzewami.

Przed kilkoma laty postanowiliśmy, że oprócz drzew i trawników otaczać nas będą kwitnące, kolorowe kwiaty. Jesienią w październiku organizujemy Szkolną Akcję „Cebulka” w której uczestniczą dzieci z grup 0 i klas I-III. Wiemy, że 4 października obchodzimy Dzień Ekologa, którego patronem jest św. Franciszek słynący z ogromnej miłości do przyrody.

Sadziliśmy na trawnikach przy szkole cebulki wiosennych kwiatów takich jak szafirki, tulipany, hiacynty, krokusy, narcyzy itp. W akcję zaangażowały się dzieci, rodzice i wychowawcy. Uczniowie wcześniej zakupili wspólnie z rodzicami swoje ulubione cebulki kwiatowe, przygotowali odpowiednie narzędzia (łopatki, szpadelki, haczki, rękawice). Pogoda nam sprzyjała, nie utrudniała pracy. Wszyscy sadzili cebulki według przygotowanego planu, każdy miał wyznaczone miejsce. Teraz wiosną możemy podziwiać, komu najliczniej kwitną posadzone kwiaty.

Działaniem tym rozwijamy zamiłowanie do piękna przyrody oraz uczymy dzieci odpowiedzialności za otaczający nas świat roślin i zwierząt.

Poprzez pracę w grupie rozwija się lepsza atmosfera w klasie, dzieci świetnie się bawią i nawiązują relacje między sobą, wspierają się i lepiej poznają. Uczestniczenie dzieci w tym projekcie jest żywą lekcją przyrody, podczas której poznają ożywione i martwe składniki środowiska, dowiadują się co jest potrzebne do sadzenia kwiatów, w jaki sposób je sadzić i pielęgnować.

„ Co w trawie piszczy? ” to nie tylko tytuł bajki, ale również temat do zajęć na naszym trawniku szkolnym. Tu można zobaczyć i usłyszeć owady jak muchy, osy, bąki, mrówki, które wydają niesamowite dźwięki.

Z pewnością i w tym roku będziemy też uczestniczyć w aktywnym poznawaniu naszego środowiska przyrodniczego.

Opiekun akcji „Cebulka”

**Marzena Herdzik**

Nauczyciel wspomagający proces edukacji



# PP Nr 46

## „Pszczółki” dbają o pszczołki

Każdy z nas chciałby oddychać czystym powietrzem i żyć na czystej planecie, gdzie można spacerować pośród zielonych parków, w których słyszeć śpiew ptaków. Już od najmłodszych lat, bardzo ważnym zadaniem jest pokazanie dzieciom jak dbać o środowisko, które nas otacza, jak je chronić, kształtować wśród młodego pokolenia postawy proekologiczne. Dzięki temu wyrobimy w najmłodszych nawyki, które przeniosą w dorosłe życie. Ważnym elementem takiego rozwoju są zajęcia na temat edukacji ekologicznej i budowania poczucia wspólnej odpowiedzialności za naszą planetę. Dzieci uczą się, między innymi, przez obserwowanie, doświadczanie. Dlatego postawa rodziców i nauczycieli powinna być godna naśladowania. Na takich zajęciach w dzieciach buduje się współodpowiedzialność ekologiczna.

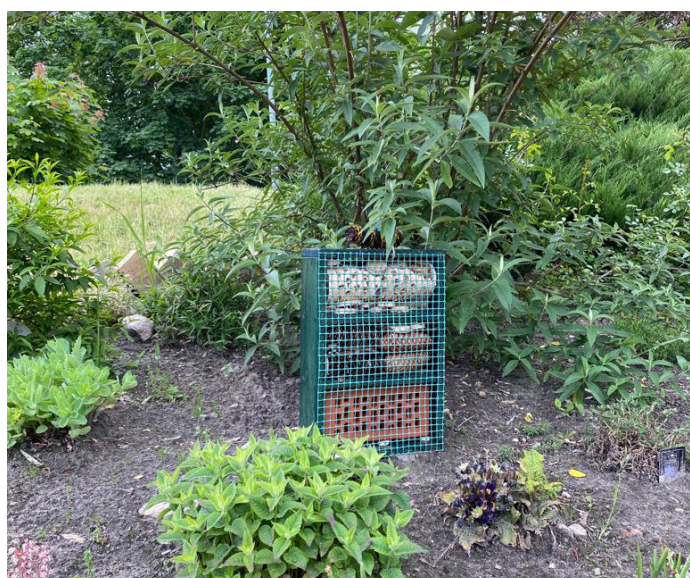
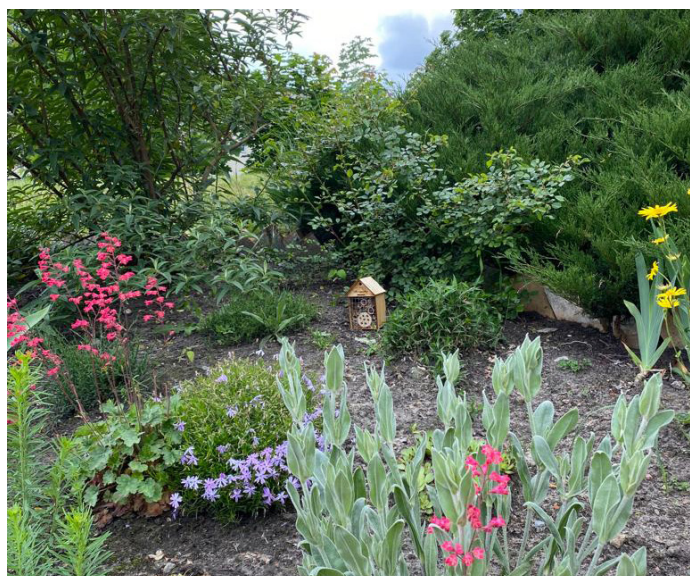
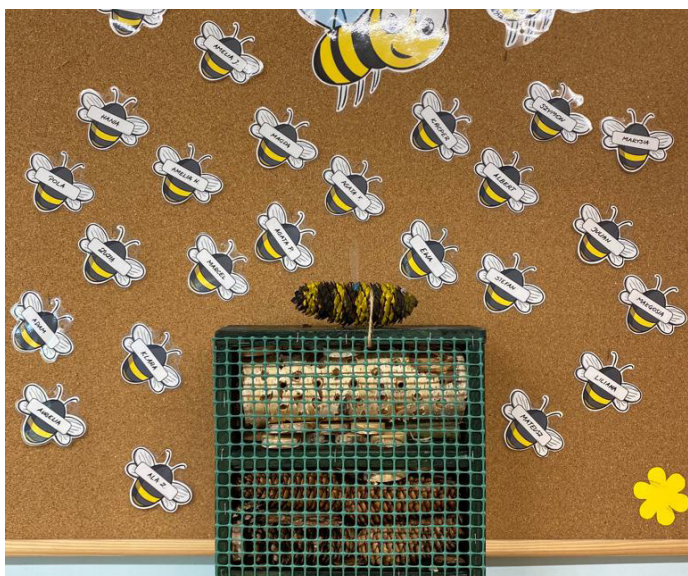
Dzieci z grupy „Pszczółek”, a także dzieci z innych grup zbudowały drewniane domki dla pszczół, które następnie umieściły na przedszkolnym skalku wśród roślin, które często odwiedzane są przez różnego rodzaju owady w tym pszczoły właśnie. Dodatkowo z myślą o owadach dzieci stworzyły poidelka. Na tackach umieściły kamienie, patyczki i szyszki, na których przysiadają owady i piją wodę. Wspólne zajęcia praktyczno-plenerowe dały młodym ekologom dużo zabawy, przez co nauka była przyjemniejsza niż wykładanie suchych faktów o ekologicznych postawach.

Nasze przedszkolaki kochają ruch i zabawę, dlatego z wielką chęcią wzięliśmy udział w Programie Marszałkowskim pt. „Jeszcze w zielone gramy”- sportowy turniej przedszkolaków- przy współpracy Stowarzyszenia „Zdrowo na Sportowo”, naszego Przedszkola Publicznego Nr 46 oraz Miejskiego Klubu Sportowego Olimpia Szczecin. Na zakończenie turnieju każda z grup otrzymała sadzonkę drzewa i wspólnie z rodzicami zasadziła je w przedszkolnym ogrodzie.

Podsumowując, to właśnie obcowanie z otaczającą nas przyrodą, ruch, dotyk sprawiają, że w dzieciach szybciej zaczyna kiełkować poczucie misji, czyli dbania o planetę. Tutaj kluczową rolę w procesie edukacyjnym i przekazywania treści dotyczących ochrony środowiska - i w ogóle edukacji ekologicznej- pełni nauczyciel, oraz rodzic budujący system wartości, w którym

dbanie o środowisko naturalne jest dobrem nas wszystkich, a pozytywna motywacja sprawi, że dla dzieci będzie to coś zupełnie naturalnego.

**mgr Magdalena Zych i mgr Jolanta Gałaszewska**



# PP Nr 9

## Cebulkowa rewolucja

Przedszkolaki ze Słonecznej Dziewiątki bardzo chętnie dbają o ogród. Jesienią wszystkie grupy przedszkolne (maluchy oraz starszaki) biorą udział w cebulkowej rewolucji. Każdy przedszkolak zakopuje w ziemi swoją cebulkę kwiatową. Dzieci podczas spacerów obserwują zmiany zachodzące w przyrodzie, a wiosną nasz ogród jest piękny i kolorowy.

**Katarzyna Pawełczyk**



# PP Nr 77

## Zielono nam!

Kontakt z naturą jest integralną częścią procesu harmonijnego psychofizycznego rozwoju każdego człowieka, szczególnie ważnym w okresie dzieciństwa- czasie gdy uzyskujemy niezbędne kompetencje społeczne jak odpowiedzialność za otoczenie, wrażliwość, empatię, poczucie wspólnoty i sprawczości rozwijane w późniejszych okresach rozwoju postnatalnego. Obcowanie z przyrodą i ruch na świeżym powietrzu obniża napięcie oraz rozładowuje stresy nieobce również dzieciom w wieku przedszkolnym. Niestety zmiany w stylu życia, które stają się udziałem dzieci ograniczają ich kontakt ze środowiskiem naturalnym, a nawet otoczeniem poza domem. Wspomnienia z dzieciństwa większości z nas to długie godziny swobodnych zabaw, które zaczynały się wczesnym rankiem i nie kończyły przed kolacją. Dzisiaj dzieciństwo wygląda inaczej. Wielu z nas z niepokojem patrzy, jak rośnie pokolenie małych materialistów otoczonych plastikowymi zabawkami, niepozwalającymi się rozwijać ich wyobraźni. Zabawy na świeżym powietrzu powinny być nieodłącznym elementem dzieciństwa, dorośli jednak często każą im się bawić w dusznych pokojach wypełnionych sprzętem elektronicznym. Ten coraz bardziej siedzący tryb życia powoduje, że wzrasta odsetek młodych osób cierpiących na nadwagę i inne schorzenia fizyczne i psychiczne, spowodowane zbyt małą aktywnością. A przecież nic tak nie rozwija dziecięcej wyobraźni i nie wspiera odporności ich organizmu jak przebywanie na świeżym powietrzu. Program wychowania przedszkolnego stara się przeciwdziałać tym tendencjom. Według podstawy dzieci powinny spędzać min. 1/5 pobytu w przedszkolu na zewnątrz. Dużą część tego czasu ze względów praktycznych dzieci spędzają w przyszkolnym ogrodzie, stąd ważne jest odpowiednie zagospodarowanie tego terenu. Nie należy go postrzegać wyłącznie jako placu zabaw. Ogród może służyć jako przedłużenie sali przedszkolnej, miejsce przedstawień, zajęć plastycznych, muzycznych, uprawy roślin, obserwacji zmian atmosferycznych, opowiadania bajek w interesującej scenerii. To szansa na długie przebywanie na świeżym powietrzu, jak również zdobywanie wiedzy na temat roślin i przyrody w ogóle. Dbajmy zatem o to, by ogród przy przedszkolu był miejscem edukacyjnym, w którym najmłodszy mogą aktywnie poznawać świat, poprzez podglądanie natury, oraz zdobywać szereg praktycznych umiejętności. Budynek naszego przedszkola otacza duży i nowoczesnie wyposażony ogród, który jest nie tylko terenem zabaw dla dzieci, ale również miejscem

obserwacji przyrodniczych i wspólnych, rodzinnych lub środowiskowych imprez.

Codziennie wyjścia do ogrodu umożliwiają naszym podopiecznym poznanie przyrody (drzew, krzewów, kwiatów), kształtują pozytywne emocje wynikające z kontaktu z naturą i dają możliwości obserwacji zmian pogodowych zachodzących w przyrodzie.

Nasz ogród przedszkolny zmienia się wraz z następującymi porami roku. Daje to możliwość poznawania przez dzieci naturalnego cyklu zmian w przyrodzie – obserwacji wczesnowiosennego przebudzenia roślinności po zimowym spoczynku, pojawiania się pierwszych wiosennych roślin kwiatowych na rabatach i późniejszej pory intensywnego kwitnienia. Przedszkolaki biorą udział w sadzeniu niektórych roślin – np. wrzosów, z kolei jesienią, kiedy liście opadają z drzew, nasi podopieczni aktywnie uczestniczą w porządkowaniu liści pod okiem konserwatora przedszkola. Pomagając w dbaniu o nasz ogród przedszkolaki uczą się odpowiedzialności za swoje otoczenie, poszanowania przyrody a poczynione przez nie samodzielne obserwacje są cenniejsze od obejrzenia choćby najpiękniejszej ilustracji. W sprzyjających warunkach w doświadczeniach terenowych towarzyszą nam zabawy z wodą. Badamy właściwości wody, jej różnych stanów, poznajemy metody oczyszczania wody. Dowiadujemy się w jaki sposób powstaje deszcz? Czy śnieg jest wodą? Obserwujemy topnienie śniegu i powstawanie wody.

Dzieci poznają właściwości wiatru oraz jego pozytywny i negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Poznają też przedmioty i urządzenia, które porusza wiatr, a potem bawią się balonikami i wiatrakami. Poznają właściwości powietrza. Co wiemy o powietrzu? Dlaczego wieje, czy można go zobaczyć, poczuć, z której strony wieje, z jaką siłą, kiedy jest przydatny, a kiedy niepożądany? Konstruujemy i wprowadzamy w ruch różne przedmioty i zabawki np. spadochrony, latawce.

Młodsze przedszkolaki zapoznają się z zasadami segregacji śmieci. Starsze dzieci doskonale wiedzą jakiego koloru są pojemniki na śmieci, a także jakiego rodzaju odpadki wrzucamy do kontenerów przeznaczonych na plastik, papier, szkło i metal.

W okresie zimowym oprócz bez trosk zabaw na śniegu pamiętamy również o ptakach. Na drzewach zakładamy karmniki oraz rozwieszamy kolby z nasionami samodzielnie przygotowane przez przedszkolaki.

Jak co roku 22.04. obchodzimy zarówno my jak i na całym świecie Dzień Ziemi. Rozmawiamy wówczas o zanieczyszczeniu powietrza przez ludzi, jak należy dbać o naszą planetę. Rok temu zorganizowaliśmy konkurs plastyczny pt.: „Drzewo marzeń.”

Jak co roku, około września, organizujemy akcję „Wrzosa”. Wcześniej wrzosa ozdabiają nasze sale, by następnie trafić do naszego ogrodu.

Najważniejsze aby ogród:

- zaspokajał dziecięcą potrzeby obcowania ze zjawiskami przyrodniczymi w warunkach naturalnych,
- rozbudzał ciekawość poznawczą, wyobraźnię i kreatywne myślenie,
- rozbudzał motywację dzieci do działania, obserwowania, doświadczania i tworzenia,
- poprawiał odporności organizmu przedszkolaków,
- sprzyjał zdobywaniu wiedzy na temat pozytywnych i negatywnych działań człowieka na środowisko,
- uczył zapobiegania dewastacji środowiska naturalnego.

Tak właśnie jest u nas.

**Żaneta Felusiak**



# W Pałacu Młodzieży Kolorowa Rewolucja

8 -12 marca w Pałacu Młodzieży gościliśmy młodzież z Niemiec i Czech wraz z opiekunami. To międzynarodowe spotkanie było drugim etapem projektu Colors Revolt, który nasza placówka realizuje w tym roku szkolnym. W projekcie młodzież polską reprezentowali uczestnicy z Pracowni Teatralnej p. Marcela Mrocza.

Drugi etap międzynarodowego projektu objął swoim Patronatem Konsul Honorowy Republiki Czeskiej w Szczecinie, Martin Směták, który pierwszego dnia powitał naszych gości.

Za nami wspaniałe chwile pełne inspirujących rozmów, ciekawych zabaw i wspólnych doświadczeń. Zwiedzaliśmy Szczecin, nie zabrakło również wyprawy nad Bałtyk! Zakwaterowani byliśmy w Schronisku Młodzieżowym „Cuma”, a o nasze posiłki zadbało Bistro „Jaglana”, gdzie codziennie jedliśmy smacznie i zdrowo!

Każdego dnia polsko-niemiecko-czeska młodzież pracowała w grupach, ćwiczyła i wyrażała swój młodzieńczy bunt przeciwko różnym ważnym dla nich sprawom. Dużo rozmawialiśmy o problemach, z którymi młodzież ma na co dzień do czynienia i o tym czym jest bunt i wandalizm. Czy zawsze jest zły? Czy protest/marsz jest buntem?

W krótkim performansie, który odbył się w piątek, 10 marca na Placu Solidarności, po raz kolejny młodzi ludzie poruszyli ważne dla nich tematy: ignorancja, ograniczenia, hejt, dyskryminacja, szowinizm, rasizm i zmiany klimatyczne. Krótki flash mob uczestnicy projektu zaprezentowali również w pobliżu mola, w Międzyzdrojach.

### **WSPÓŁPRACA. POZNANIE. INTEGRACJA. SZTUKA. WYMIANA DOŚWIADCZEŃ.**

Takie hasła przyświecały nam podczas tych kilku zaledwie dni. "Dzięki takim spotkaniom każdy z nas może spojrzeć na świat i problemy oczami innych ludzi"- podkreślała młodzież.

Dziękujemy wszystkim za wspaniałe chwile i ogrom doświadczeń!  
W maju wyruszamy na ostatni etap projektu do Pragi!

Współpraca trzech państw:

**Polska** – Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji w Szczecinie

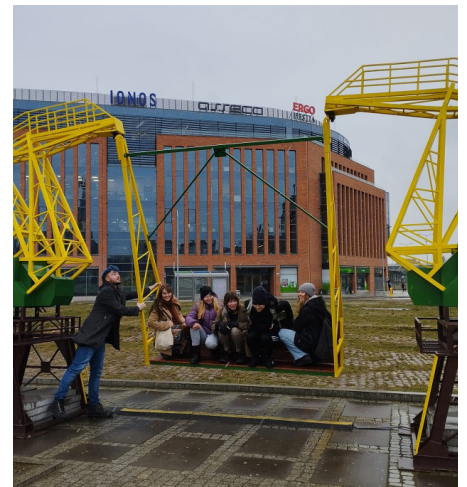
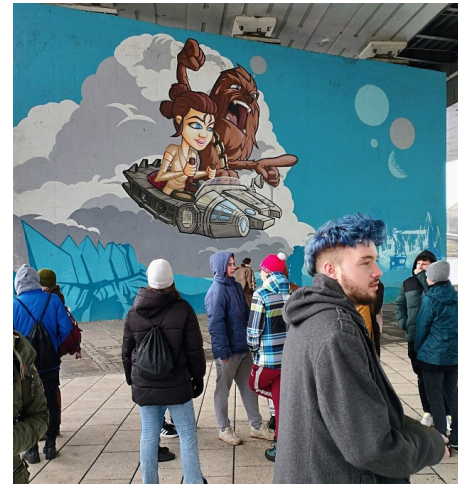
**Niemcy** – Schwäbische Jugendbildungs-und Begegnungsstätte  
Babenhausen

**Czechy** – Sieć Teatrów ČOJČ, Praga

Projekt dofinansowany przez **Deutsch-Polnisches Jugendwerk – Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży.**

Tekst i zdjęcia:  
**Monika Wilczyńska**





# Wiosnę W PAŁACU *literacko* czas zacząć ... w rytmie Haiku...

Zimowy czas się kończy, to czas powitać wiosnę... naturalnie, najuroczyściej w Pałacu Młodzieży, w naszym literackim cyklu spotkań z pisarzami i poetami nie tylko szczecińskimi...

Organizatorzy: Związek Literatów Polskich Oddział w Szczecinie oraz Pałac Młodzieży-Pomorskie Centrum Edukacji zapraszają więc na 89. wieczór W PAŁACU literacko... na Powitanie VIII Szczecińskiej Wiosny Poezji... tym razem w rytmie Haiku. Spotkanie odbędzie się 23 marca 2023 roku, o godz. 17.30 w sali multimedialnej 106, w Pałacu Młodzieży, w Szczecinie przy Alei Piastów 7. Szczeciński Oddział ZLP rozpoczyna tym wydarzeniem VII edycję projektu SZCZECIŃSKIE PROMOCJE LITERATURY 2023, który jest dofinansowany z budżetu Miasta Szczecin.

Szczecińska Wiosna Poezji od lat wpisuje się w klimaty Pałacu i Miasta. A o wiosnie najpiękniej wybrzmiewają poetyckie wersy. Dlatego na wieczorze – dwie szczecińskie polonistki, dwie poetki z kręgo ZLP w Szczecinie – obie zauroczone rytmem japońskiej poezji zamkniętej w zapachu kwitnącej wiśni i siedemnastu sylabach Haiku – poprowadzą rozmowę liryczną, która przywoła tegoroczną wiosnę do naszego miasta.

**Aneta Gawriłow**

\*

Słowo ubiera  
nagie kształty w dosłowność  
odkrycie ciszy

**i Róża Czerniawska-Karcz**

\*

w rameczki myśli  
oprawione obrazki  
małe Dzieła słów

ZAPRASZAJĄ – młodzież, rodziców, nauczycieli, opiekunów... także artystów  
słowa, pędzla, kamery, tańca... czyli wszystkich tych, którzy już kochają kli-  
maty naszych pałacowych wieczorów albo mogą/zechcą je pokochać...

A haiku wiosenne wybrzmiewa u **Anety Gawriłow** tak:

\*

pękanie lodów  
zwiastun końca pokuty  
powrót nadziei

\*

brzask co dzień wcześniej  
wrzask z gałęzi donośny  
byle do wiosny!

\*

kluczą promienie  
szarogęsi się słońce  
otwiera pąki

\*

marcowy deszczyk  
pąki przejmuje dreszczem  
przymrozek wieszczy

\*

sączy się słońce  
przez dziurawe kieszenie  
w kapocie nieba

\*

wirują płatki  
kwiatów wiśni i śniegu  
kwietniowe światło

**A u Róży Czerniawskiej-Karcz, na przykład tak:**

\*

poetom wiosną  
gałąź złotej forsycji  
trudne rzemiosło

\*

kwiaty magnolii  
pastelowe uśmiechy  
wiosny nieśmiałej

\*

wiśniowe kwiaty  
c o n f e t t i rozsypane  
na wiosny głowę.

\*

uśmiech za uśmiech  
zgarbia b e z c e n n e grosze  
skarbonka serca

\*

krokus liliowy  
na obudzonej grzędce  
smuga wiosenna

\*

magnolie w pąkach  
szczecinianie liczą dni...  
kiedy ta wiosna

A Wiosna pewnie nadejdzie pieszo... i to w dodatku w pośpiechu i z  
Wielkanocą w zanadrzu. Dlatego już teraz najserdeczniej życzę wszystkim –  
słonecznych, ciepłych Wesołych Świąt Wielkanocnych!  
I naturalnie, z nutką wiersza:

### **Wielkanoc 2023**

szczypta farbki kropla wosku  
słońca plamka  
dyktowany życzeniami  
ryt świąteczny  
na pisance wielkanocnej  
się uwieczni

## **Rabatka wierszy na wiosnę...**

Róża Czerniawska-Karcz

### **pierwszy dzień wiosny**

pierwszy dzień wiosny  
wolny  
nareszcie wolny  
jak wagary szkolne  
wspomnienie  
jak lot upojny  
w marzenie  
jak głęboki oddech  
i ... przebudzenie

pierwszy dzień wiosny  
lśni skrzy się złoci  
marcowym  
deszczem śniegiem słońcem  
i biegnie  
Marzannę pożegnać

### **wiosną... z przymróżeniem oka**

padają „złote deszcze”  
kotki wchodzą na wierzbę  
zielono pachnie powietrze  
wiosna listkami szepcze

słonecznie i chętnie  
miłośnie i namiętnie  
dyszy ziemia spocona  
w wiosny ramionach

konwaliowo bratkowo  
niezapominajkowo  
pszczelą się słodkie bzy  
wiosna kwitnie i my...

## **marcowo...**

magnolie i wierzby w kotkach  
forsycja płynnym złotem już kipi  
wiosna odbija się w oknach  
i zimę z jej włości chce wykpić

Dziewczyny pięknieją na wiosnę  
jej kwiaty w uśmiechy zmieniają  
i kwitną w swym święcie marcowym  
naręcza życzeń zbierając

## **W Szczecinie marcowo...**

wzeszły już pierwsze krokusowe wzruszenia  
i bielą się spod śniegu uśmiechy przebiśniegów  
na grządkach wschodzą nadzieją wiosenną  
nasze własne marzenia o słońcu o końcu  
chłodnych dni chłodnych myśli  
niedogrzanych uczuć  
wśród emocji rozkwitłych w liliowym poranku  
schowały się życzenia o marcowych smakach  
lukrowe dostatki pragnienia z marcepanu i  
radość słodka radość w rumieńcach z karmelu  
szczecińska wiosna  
wiosna otwiera drzwi do zwyczajnego szczęścia

## **zaraz wielkanocnie ...**

a przecież jeszcze nie listków czas  
zaraz wielkanocnie  
a nie złoci się nawet deszcz  
zaraz wielkanocnie  
a tylko kotki szarobure przytulone do wierzb  
zaraz wielkanocnie  
a westchnienie życzenie pragnienie  
jeszcze niegotowe  
na przebudzenie...

## **kwietniowe południe**

dochodzi dwunasta / minęła dwunasta  
słońce i porywisty wiatr  
za oknem  
wiosna szykuje się  
do inwazji  
w zieleni  
(alergeny  
w pogotowiu...)  
tymczasem  
jeden (słownie jeden)  
krokus na grządce  
jeszcze zimowej  
w rozterce przymierza  
kolory  
biały żółty czy liliowy...

